

การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในประเทศไทย

ELDERLY WELFARE MANAGEMENT OF LOCAL ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS IN THAILAND

สุรินทร์ นียมามงกูร*

Surin Nitamangkoon

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์คือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารและเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น, (2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน, และ (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รูปแบบการวิจัยเป็นแบบผสมผสานวิธี ประกอบด้วย (1) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 14 รูป/คน, (2) การวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้กลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพที่องค์การบริหารส่วนตำบล 6 แห่ง จำนวน 358 คน คำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน่ จากประชากรจำนวน 3,351 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และ (3) การสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์และด้านผู้สูงอายุ จำนวน 10 ท่าน

ผลการวิจัย สรุปได้คือ (1) สำหรับปัจจัยการบริหาร พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำค่อนข้างสูง มีผู้บริหารบางส่วนมีภาวะผู้นำค่อนข้างต่ำ งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรยังไม่พอเพียงในการดำเนินกิจกรรมผู้สูงอายุที่เหมาะสม บุคลากรในงานสวัสดิการผู้สูงอายุยังไม่มีโดยเฉพาะ การประชาสัมพันธ์ในการแจ้งข่าวสารแก่ผู้สูงอายุมีความเหมาะสมในระดับหนึ่ง (2) สำหรับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุด้านต่างๆ อยู่ในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีภารกิจหลายอย่างที่ต้องปฏิบัตินอกเหนือจากงานสวัสดิการผู้สูงอายุ

* Department of Political Science, Faculty of Social Sciences, Mahachulalongkornrajavidyalaya University.

(3) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรส และที่มีรายได้อื่นที่รับต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้านแตกต่างกัน และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย คือ ปัจจัยการบริหาร ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ งบประมาณ บุคลากร และการประชาสัมพันธ์ มีความสัมพันธ์กับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุทุกด้าน (ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน) ดังนั้น หากปรับปรุงและส่งเสริมปัจจัยการบริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เหมาะสมมากขึ้น จะทำให้ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากขึ้น

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, งานสวัสดิการผู้สูงอายุ, องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ABSTRACT

The objectives of this research were 1) to study personal factor, opinion on management factor and on the result of elderly welfare management of local administrative organizations, 2) to compare elderly opinion on elderly welfare management of local administrative organizations classified by personal factor, and 3) to study the relationship between elderly opinion on management factor and on elderly welfare management of Local administrative organizations. The research format was mixed methods research; consisted of (1) in-depth interview of 14 key informants, (2) survey research, by using a sample of 358 elderly persons, from 6 selected local administrative organizations, computed by applying Taro Yamane's formula from the population of 3,351 elderly persons. The sampling method was proportional stratified random sampling and the data were collected by using questionnaire, and (3) focus group discussion of 10 experts in public administration and elderly welfare management.

The research found that (1) for management factor, most administrators of local administrative organizations had high level of leadership while some of them

had low level of leadership, budget allocated was not enough for appropriate activities on elderly welfare management, there were no direct personnel for elderly welfare activities, and the public relations were at the moderate level. (2) For the results of elderly welfare management of local administrative organizations, overall and every aspects were at the moderate levels, because local administrative organizations had not only elderly welfare activity but also many other activities to perform. (3) From hypothesis testing, it was found that elderly persons with different marital status and with different other income received had significant different opinion on the results of elderly welfare management. It was also found that there were significant relationship between overall and every aspects of opinion on management factors and overall and every aspects of opinion on the results elderly welfare management.

From this research, the body of knowledge found was that the management factor consisting of leadership, budget, personnel, and public relations had significant relationship with the results of elderly welfare management in every aspects (health and medical treatment, income, housing, recreation, social security, family, caretaker and protection, and creation of service and supporting network. Thus, if there are improvement and promotion of these aspects of management factor, then effectiveness of elderly welfare management of local administrative organizations will increase.

Keywords: Elderly Persons, Elderly Welfare Management, Local Administrative Organization.

1. บทนำ

ประชากรผู้สูงอายุมีอัตราการเพิ่มสูงขึ้นเป็นลำดับ ปัจจุบันประชากรโลกได้เปลี่ยนผ่านประชากรสูงวัย กลุ่มประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสมาชิกในยุโรป อเมริกาเหนือ ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์แล้ว ในขณะที่บางประเทศในเอเชีย เช่น ญี่ปุ่น ได้เข้าสู่สังคมสูงวัยระดับสุดยอดแล้ว สำหรับประเทศไทย ถูกจัดเป็นประเทศสูงวัยอันดับ 2 รองจากประเทศสิงคโปร์ ที่ประเทศเหล่านี้ได้เป็นประเทศสังคมสูงวัย เนื่องจากปัจจัยหลักที่สำคัญ คือ การพัฒนาทางด้านการแพทย์ และการสาธารณสุขดีขึ้น รวมทั้งนโยบายการวางแผนครอบครัวที่ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาวขึ้น และอัตราการเกิดลดน้อยลง การที่หลายประเทศได้เปลี่ยนมาเป็นประเทศสังคมสูงวัย ประชากรสูงวัยในประเทศเหล่านี้ มักจะมีฐานะยากจน ซึ่งจะทำให้เกิดปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจตามมามากมาย แต่ละประเทศจะต้องมีแผนรองรับที่เหมาะสม (Information and Communication Technology Center, 2014)

จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ ในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ประเทศไทยมีผู้สูงอายุร้อยละ 14.9 ของประชากรทั้งหมด ซึ่งจัดว่าเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (completed aged society) เนื่องจากร้อยละของผู้สูงวัยเกินร้อยละ 14 สำหรับการกระจายตัวของผู้สูงอายุในปี พ.ศ. 2557 พบว่า ผู้สูงอายุอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลร้อยละ 59.1 และในเขตเทศบาลร้อยละ 40.9 โดยที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุดคือร้อยละ 31.9 รองลงมาคือภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคใต้ (ร้อยละ 25.6, 21.1 และ 12.0 ตามลำดับ) สำหรับกรุงเทพมหานครมีจำนวนผู้สูงอายุน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 9.4 (National Statistical Office, 2014)

ปัญหาของผู้สูงอายุที่สำคัญ ได้แก่ (1) ปัญหาด้านสุขภาพ ผู้สูงอายุจะมีปัญหาเรื่องสุขภาพเสื่อมโทรม มีโรคร้ายต่างๆ เบียดเบียนทั้งโรคทางกายและทางสมอง โรคทางสมอง คือ โรคสมองเสื่อม โรคหลงลืม โรคซึมเศร้า ฯลฯ (2) ปัญหาด้านเศรษฐกิจ ผู้สูงอายุที่มีฐานะไม่ดี ไม่มีลูกหลานดูแลอุปการะเลี้ยงดู อาจไม่มีรายได้หรือรายได้ไม่เพียงพอต่อการเลี้ยงชีพ อาจไม่มีที่อยู่อาศัย ทำให้ได้รับความลำบาก (3) ปัญหาด้านความรู้ ผู้สูงอายุไม่มีโอกาสได้รับความรู้เพื่อการพัฒนาตนเองให้เหมาะสมกับวัยและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป และเพื่อให้เข้าใจกันได้กับเยาวชนรุ่นใหม่ (4) ปัญหาด้านสังคม ผู้สูงอายุอาจจะไม่ได้รับการยกย่องจากสังคมเหมือนเดิม โดยเฉพาะผู้ที่เคยเป็นข้าราชการตำแหน่งสูงซึ่งเคยมีอำนาจและบริวารแวดล้อม เมื่อเกษียณอายุราชการอาจเสียดายอำนาจและตำแหน่งที่สูญเสียไป เยาวชนและหนุ่มสาวหลายคนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อผู้สูงอายุ เห็นคนรุ่นเก๋าล้าสมัย พุดไม่รู้เรื่องและไม่มีประโยชน์ (5) ปัญหาด้านจิตใจ ผู้สูงอายุจะไม่ได้รับความเอาใจใส่และความอบอุ่นจากลูกหลานอย่างเพียงพอ ทำให้รู้สึกหว่าเหว อ่างว้าง และอาจจะมีความกังวลต่างๆ เช่น กังวลว่าจะถูกลูกหลานและญาติพี่น้องทอดทิ้ง กังวลในเรื่องความตาย ผู้สูงอายุมักมีอารมณ์เปลี่ยนแปลง เช่น เศร้า เฉยเมย เอาแต่ใจตนเอง ผู้สูงอายุบางคนยังต้องการมีความสุขทาง

โลกีย์ ซึ่งไม่เหมาะสมกับวัยของตนเองทำให้เกิดความผิดหวัง (6) ปัญหาด้านครอบครัว ปัญหาที่น่าเป็นห่วงคือ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ในอดีตจะเป็นครอบครัวใหญ่คือครอบครัวขยาย ทำให้เกิดความสัมพันธ์แน่นแฟ้นและเกิดความอบอุ่นระหว่างพ่อ แม่และลูกหลาน ในปัจจุบันครอบครัวโดยเฉพาะในเขตเมืองจะเป็นครอบครัวเดี่ยวเป็นส่วนใหญ่ ลูกหลานจะเข้ามาทำงานในเมืองทิ้งพ่อแม่ให้เฝ้าบ้าน ทำให้ผู้สูงอายุอยู่อย่างโดดเดี่ยว ไม่ได้รับการดูแลและความอบอุ่นดังเช่นในอดีตที่ผ่านมา และ (7) ปัญหาค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสภาวะทางด้านเศรษฐกิจและสังคม ทำให้เยาวชนมีความกตเวทิต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ลดน้อยลง ผู้สูงอายุไม่ได้รับการดูแล ต้องอาศัยสถานสงเคราะห์คนชรา ในอนาคตหากสังคมไทยเป็นสังคมอุตสาหกรรมแบบใหม่ สังคมไทยจะกลายเป็นสังคมแบบตะวันตก คือต่างคนต่างอยู่ ไม่มีการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน ไม่มีการทดแทนบุญคุณ บุตรหลานเมื่อโตขึ้นจะไม่เลี้ยงดูพ่อแม่เมื่อแก่ชรา

การแก้ปัญหาผู้สูงอายุจะต้องเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านบุคลากรและระบบ โดยจะต้องเร่งดำเนินการคือ (1) ปรับปรุงฐานข้อมูลของผู้สูงอายุให้ทันสมัย (2) สร้างหลักประกันด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลผู้สูงอายุ (3) สนับสนุนการดูแลระยะยาวและแก้ปัญหาการขาดแคลนผู้ดูแลผู้สูงอายุ (4) สร้างหลักประกันด้านรายได้และส่งเสริมการออมเพื่อวัยหลังเกษียณ (5) ส่งเสริมการทำงานของผู้สูงอายุและขยายกำหนดเวลาการเกษียณอายุ และ (6) สร้างความเข้มแข็งให้แก่ครอบครัวและชุมชน

ตามภารกิจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภารกิจที่ได้รับถ่ายโอนตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล และองค์การบริหารส่วนจังหวัด มีหน้าที่ในการสงเคราะห์และส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ คือ 1) พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มาตรา 67 ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบล มีหน้าที่ต้องทำในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลคือ (6) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุและผู้พิการ และ 2) พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 67 “ให้เทศบาลเมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบล มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของท้องถิ่นของตนเองดังนี้ (10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องตระหนักและให้ความสำคัญแก่การจัดสวัสดิการผู้สูงอายุให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด เพื่อให้คุณภาพและประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการและการให้บริการต่างๆ แก่ผู้สูงอายุและคนพิการเป็นมาตรฐานเดียวกัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วยหน่วยงานทั้งสิ้น 7,852 แห่ง ประกอบด้วย (1) องค์การบริหารส่วนจังหวัด จำนวน 76 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 0.96), (2) เทศบาล (เทศบาลนคร,

เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล) จำนวน 2,441 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 31.09), (3) องค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 5,333 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 67.92) และ (4) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ (กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา) จำนวน 2 แห่ง (คิดเป็นร้อยละ 0.03) (ข้อมูล ณ วันที่ 1 ธันวาคม 2560; กองกฎหมายและระเบียบท้องถิ่น, กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น)

ด้วยเหตุผลตามที่ได้กล่าว จึงเป็นเรื่องน่าสนใจที่จะศึกษาถึงการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่มีความสัมพันธ์กับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อหาแนวทางการบริการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารและเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน

2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. ขอบเขตของการวิจัย

3.1 ขอบเขตด้านประชากร

(1) ประชากรสำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview)

สำหรับการสัมภาษณ์เชิงลึก ประชากรคือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) เกี่ยวกับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ ผู้นำชุมชน ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

(2) ประชากรสำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research)

สำหรับการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรคือ ผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 แห่ง คือ 1) อบต. มหาสอน อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี, 2) อบต. จีวราย อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม, 3) อบต. โพนแดง อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา, 4) อบต. แสนตอ อ.ขามเฒ่าลักษ์บุรี จ.กำแพงเพชร, 5) อบต. สันทราย อ.แม่จัน จ.เชียงราย. และ 6) อบต. หนองช้าง อ.สามชัย จ.กาฬสินธุ์ จำนวน 623, 571, 441, 582, 475, และ 659 คน ตามลำดับ รวมทั้งสิ้น 3,351 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 15 ธันวาคม 2560, สำนักงานทะเบียน อบต.)

(3) ประชากรสำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group discussion)

สำหรับการสนทนากลุ่มเฉพาะ ประชากรคือ ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์และด้านผู้สูงอายุ ได้แก่ คณาจารย์ทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ผู้บริหารภาครัฐระดับสูง

3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรต้น และตัวแปรตาม ดังรายละเอียดคือ

(1) ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล (ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพสมรส จำนวนเบี้ยยังชีพที่ได้รับ รายได้อื่นที่ได้รับ และลักษณะที่อยู่อาศัย) และปัจจัยการบริหาร (ประกอบด้วย ด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์)

(2) ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบด้วย ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการ และเครือข่ายการเกื้อหนุน

3.3 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ จะทำการศึกษาในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลจำนวน 6 แห่ง คือ 1) อบต. มหาสอน อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี, 2) อบต. จักราย อ.นครชัยศรี จ.นครปฐม, 3) อบต. โพนแดง อ.บางไทร จ.พระนครศรีอยุธยา, 4) อบต. แสนตอ อ.ขามเฒ่า จ.กาฬสินธุ์, 5) อบต. สันทราย อ.แม่จัน จ.เชียงราย และ 6) อบต. หนองช้าง อ.สามชัย จ.กาฬสินธุ์

3.4 ขอบเขตด้านระยะเวลา

ในการวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาในการศึกษาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ 2560 ถึงเดือนมิถุนายน 2561

4. วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (mixed methods research) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการตามลำดับคือ

4.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informants) โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) จำนวน 14 รูป/คน

4.2 การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างคือผู้สูงอายุจำนวน 358 คน คำนวณโดยสูตรของทาโร ยามาเน่ จากประชากรผู้สูงอายุที่มารับเบี้ยยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 6 แห่ง จำนวน 3,351 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง

แบบแบ่งชั้นภูมิชนิดสุ่มเป็นสัดส่วนอย่างง่าย (proportional stratified random sampling) โดยกำหนดให้องค์การบริหารส่วนตำบลเป็นชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยแบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคล ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารและเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบล การตรวจสอบคุณภาพของแบบสอบถามโดยการทดลองใช้ (tryout) จำนวน 30 ชุด คำนวณค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นครอนบาร์ช-อัลฟาส์ ได้ดังนี้คือ (1) สำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านการประชาสัมพันธ์ และรวมทุกด้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.839, 0.717, 0.853, 0.931, และ 0.943 ตามลำดับ และ (2) สำหรับแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการป้องกัน และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน และรวมทุกด้าน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น 0.892, 0.918, 0.944, 0.792, 0.933, 0.945, และ 0.978 ตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นใช้สถิติพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการทดสอบสมมติฐานใช้สถิติอนุมาน (inferential statistics) ได้แก่ t-test, การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance หรือ F-test), LSD (Least Significant Difference) และ การวิเคราะห์สหสัมพันธ์โดยการคำนวณสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's correlation coefficient)

4.3 การสนทนากลุ่มเฉพาะ (focus group discussion) โดยการจัดการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัฐประศาสนศาสตร์และด้านผู้สูงอายุ โดยการเลือกตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive selection) จำนวน 10 ท่าน

5. ผลการวิจัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร สรุปได้ดังนี้คือ

1) ผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีภาวะผู้นำค่อนข้างสูงในการดำเนินงานเกี่ยวกับสวัสดิการผู้สูงอายุ กล่าวคือ ผู้บริหารมีความพร้อมในการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ มีการดูแลเอาใจใส่การส่งเสริมให้มีกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ แต่ยังมีผู้บริหารบางส่วนที่ยังไม่ให้ความสนใจและไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุเท่าที่ควร กล่าวคือ ไม่ให้ความสำคัญและไม่มีการยกระดับงานสวัสดิการผู้สูงอายุให้สูงขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ ณ ปัจจุบัน เนื่องจากผู้บริหารขององค์กรเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการบริหารจัดการงานขององค์กร ผู้บริหารขององค์กรต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการ ดังนั้น ผู้บริหารต้องมีความเป็นภาวะผู้นำที่ดี มีความรู้ความสามารถ มีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล

2) งบประมาณในการดำเนินงานเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลได้รับการจัดสรรมาจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนหนึ่งคิดว่า งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนเพียงพอสำหรับการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ โดยที่สามารถจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุได้ตามวงเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมา แต่มีองค์การบริหารส่วนตำบลบางส่วนที่ยังคิดว่างบประมาณที่ได้รับยังมีจำนวนน้อยไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับผู้สูงอายุ จึงเป็นปัญหาที่กิจกรรมเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุไม่สามารถดำเนินการได้อย่างครบถ้วน จึงควรให้มีการเพิ่มงบประมาณเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุให้มากขึ้นทั้งทางตรงและทางอ้อม

3) องค์การบริหารส่วนตำบลไม่ได้มีบุคลากรที่มีหน้าที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุโดยเฉพาะ แต่ได้ใช้พนักงานประจำและพนักงานจ้างขององค์การบริหารส่วนตำบลในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ บุคลากรเหล่านี้มีความพร้อม มีความรู้และความสามารถ รวมทั้งมีความตั้งใจในการปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุ แต่ยังมีบุคลากรบางส่วนไม่ตั้งใจปฏิบัติงานและไม่ปฏิบัติงานให้ครบถ้วนตามที่ได้รับมอบหมาย ดังนั้นในการสรรหาและคัดเลือกบุคลากรเข้ามาปฏิบัติงานต้องมีความรอบคอบ ต้องมีการฝึกอบรมบุคลากรที่ได้รับการคัดเลือกมาแล้วให้มีความรู้และความเข้าใจในภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย บุคลากรต้องได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรเหล่านี้มีความตั้งใจและอุทิศตนในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

4) องค์การบริหารส่วนตำบลส่วนใหญ่มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุเป็นประจำอย่างทั่วถึง โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ แต่การประชาสัมพันธ์ต้องใช้งบประมาณในการดำเนินงาน ซึ่งหากได้รับการจัดสรรงบประมาณในการประชาสัมพันธ์มากกว่านี้ จะทำให้การประชาสัมพันธ์สามารถทำได้อย่างทั่วถึงมากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ทั้งนี้ การใช้งบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาต้องเป็นไปอย่างคุ้มค่าและประหยัด เพื่อให้ผู้สูงอายุเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างทั่วถึง

5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ สรุปได้ดังนี้คือ

1) องค์การบริหารส่วนตำบลได้มีการให้บริการผู้สูงอายุด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลเป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ มีการตรวจสุขภาพของผู้สูงอายุร่วมกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ. สต.) ตามช่วงเวลาอันสมควร เช่น วันปีใหม่ วันสงกรานต์ เป็นต้น องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งมีการจัดบริการดูแลรักษาผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยอย่างต่อเนื่องโดยชุมชนเพื่อชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งมีการจัดรถยนต์ฉุกเฉินรับส่งผู้สูงอายุและประชาชนอื่นๆ ไปทำการตรวจรักษา ณ โรงพยาบาลใกล้เคียง องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งใช้

รถยนต์ส่วนตัวของผู้บริหารหรือของเจ้าหน้าที่นำผู้สูงอายุหรือประชาชนที่เจ็บป่วยไปส่งโรงพยาบาลที่ใกล้เคียงเป็นประจำเมื่อได้รับการแจ้งมาจากผู้ที่เจ็บป่วย

ผู้สูงอายุนับจะมีอายุเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ เมื่อมีอายุมากขึ้นสุขภาพพลานามัยก็จะเสื่อมถอยลงเป็นลำดับ และความเจ็บไข้ได้ป่วยก็จะตามมา ดังนั้นจึงควรมีเตรียมการช่วยเหลือผู้สูงอายุที่เหมาะสม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีโครงการแนะนำบุตรหลานและญาติพี่น้องให้ช่วยดูแลผู้สูงอายุอย่างถูกต้องและเหมาะสม ควรมีการประสานงานกับโรงพยาบาลทำการตรวจสุขภาพของผู้สูงอายุเป็นประจำเพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพที่ดี ควรมีการจัดเตรียมรถยนต์ฉุกเฉินสำหรับนำผู้สูงอายุที่เจ็บไข้ได้ป่วยไปส่งโรงพยาบาลเพื่อทำการรักษาให้ทันเวลา นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรจัดหน่วยพยาบาลไว้ประจำหมู่บ้านเพื่อทำการรักษาผู้สูงอายุที่เจ็บป่วยกะทันหันก่อนนำไปส่งโรงพยาบาลใกล้เคียงต่อไป

2) เงินเบี้ยยังชีพของผู้สูงอายุได้รับการจัดสรรตามระเบียบจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น แต่ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีความต้องการได้รับเบี้ยยังชีพเพิ่มมากกว่านี้ สำหรับงบประมาณเกี่ยวกับการจัดทำกิจกรรมในการส่งเสริมอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุยังได้รับการจัดสรรน้อยเกินไปไม่เพียงพอต่อการดำเนินการที่เหมาะสม สำหรับการส่งเสริมกลุ่มอาชีพให้กับผู้สูงอายุ มีการจัดการอบรมหรือให้บริการเกี่ยวกับการประกอบอาชีพเพื่อเพิ่มรายได้ของผู้สูงอายุอยู่บ้าง แต่ยังไม่ประสบความสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพที่เหมาะสมแก่ผู้สูงอายุ เช่น จัดการอบรมการประกอบอาชีพของแต่ละท้องถิ่นให้แก่ผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนี้อาจจัดตั้งกองทุนเพื่อให้ผู้สูงอายุกู้ยืมไปประกอบอาชีพตามความสามารถเพื่อเพิ่มรายได้แก่ผู้สูงอายุ

3) ผู้สูงอายุส่วนใหญ่มีที่พักอาศัยเป็นของตนเอง มีบางคนอาจจะอาศัยอยู่กับบุตรหลานหรือญาติพี่น้อง จึงไม่ค่อยมีปัญหาเกี่ยวกับที่พักอาศัยของผู้สูงอายุมากนัก ในกรณีที่ที่พักอาศัยมีการชำรุดทรุดโทรมหรือได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติต่างๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีงบประมาณในการซ่อมแซมที่พักอาศัยน้อยหรือไม่มีเลย องค์กรบริหารส่วนตำบลต้องประสานงานขอความร่วมมือไปยังหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ดังนั้นจึงควรมีการเตรียมการช่วยเหลือซ่อมแซมที่พักอาศัยในกรณีนี้ไว้ด้วย นอกจากนี้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการเตรียมการจัดหาที่พักอาศัยสำรองไว้สำหรับผู้สูงอายุในกรณีที่จำเป็นเร่งด่วน เช่น ในกรณีที่เกิดภัยธรรมชาติและที่พักอาศัยเสียหายจนไม่สามารถซ่อมแซมได้ในเวลาอันรวดเร็ว

4) องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เช่น การจัดกิจกรรมให้ผู้สูงอายุไปทัศนศึกษาตามสถานที่ท่องเที่ยวต่างๆ การจัดกิจกรรมไปไหว้พระและทัศนศึกษาตามวัดต่างๆ การจัดกิจกรรมวันผู้สูงอายุในวันสงกรานต์ การจัดกิจกรรมการออกกำลังกาย การจัดกิจกรรมการพักผ่อนและบันเทิงในบางโอกาส เป็นต้น เนื่องจาก

การจัดการด้านนันทนาการแก่ผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุมีจิตใจที่ดีขึ้น สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขทั้งทางกายและทางใจ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรมีโครงการด้านนันทนาการแก่ผู้สูงอายุอย่างสม่ำเสมอ

5) ส่วนใหญ่ผู้สูงอายุได้รับการดูแลใจใส่จากบุตรหลานหรือญาติพี่น้องเป็นอย่างดี ผู้สูงอายุไม่ได้ถูกทอดทิ้งให้อยู่เพียงลำพังแต่อย่างใด องค์กรบริหารส่วนตำบลมีการส่งเจ้าหน้าที่ไปเยี่ยมเยียนดูแลผู้สูงอายุในบางโอกาส มีการส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีภายในครอบครัวระหว่างบุตรหลานหรือญาติกับผู้สูงอายุ มีการช่วยเหลือผู้สูงอายุเมื่อประสบปัญหาต่างๆ มีการสนับสนุนให้ชุมชนเห็นคุณค่าของผู้สูงอายุ เนื่องจากผู้สูงอายุต้องอยู่ในสังคมหรือชุมชน หรือกับบุตรหลาน หรือครอบครัว ผู้สูงอายุคงต้องการที่จะใช้ชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้สูงอายุได้รับทราบถึงสิทธิต่างๆ ที่จะได้รับ ควรจัดให้มีการส่งเสริมให้บุตรหลานและสมาชิกในครอบครัวให้มีความรู้ในการดูแลผู้สูงอายุ ควรมีการจัดการอบรมผู้สูงอายุในเรื่องที่เกี่ยวข้องการใช้ชีวิตประจำวัน ควรมีการตรวจเยี่ยมบ้านผู้สูงอายุเป็นประจำ ควรจัดให้มีการแนะนำหรือปรึกษาหารือหรือดำเนินการที่เกี่ยวข้องกับคดีความต่างๆ รวมทั้งการแก้ไขปัญหาคอรัว ควรมีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ผู้สูงอายุที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดได้รับการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี จัดการศึกษาเรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของผู้สูงอายุอย่างต่อเนื่อง และ

6) องค์กรบริหารส่วนตำบลสนับสนุนให้มีการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนในชุมชน โดยการจัดตั้งชมรมหรือกิจกรรมต่างๆ เช่น ชมรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ ชมรมผู้สูงอายุ เครือข่ายในการส่งเสริมและดูแลผู้สูงอายุที่เป็นผู้ป่วยติดเตียง เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับผู้สูงอายุร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลใกล้เคียงเป็นครั้งคราวอีกด้วย การสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนผู้สูงอายุจะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลต่างๆ ในชุมชนและผู้สูงอายุ จะทำให้ผู้สูงอายุได้รับความช่วยเหลือและมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ตลอดจนการรับรู้ข้อมูลข่าวสารและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้ชีวิตความเป็นอยู่และการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนควรให้ความสำคัญของการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุนให้กับผู้สูงอายุ โดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากครอบครัว ญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน ชุมชนและนักวิชาชีพทางด้านสาธารณสุข เพื่อตอบสนองความต้องการ ตลอดจนการช่วยเหลือ การดูแล และการให้บริการแก่ผู้สูงอายุ เพื่อเป็นการส่งเสริมสุขภาพและยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุให้ดีขึ้น

5.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้สูงอายุเกี่ยวกับปัจจัยการบริหาร สรุปได้ดังนี้คือ ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนตำบลรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.02) และ

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลรายด้านทุกด้าน (ด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.09, 3.81, 4.20 และ 3.98 ตามลำดับ)

5.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นผู้สูงอายุเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ สรุปได้ดังนี้คือ ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.40) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ปรากฏว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลรายด้านทุกด้าน (ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ย 3.42, 3.10, 3.20, 3.64, 3.50, และ 3.51 ตามลำดับ)

5.5 ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเป็นสมรส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.5277) มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเป็นโสด และที่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ (ค่าเฉลี่ย 3.0983 และ 3.2561 ตามลำดับ)

ผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นที่ได้รับแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน แตกต่างกัน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01) โดยที่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้อื่นที่ได้รับ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน มีความเหมาะสม (ค่าเฉลี่ย 3.6710) มากกว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นที่ได้รับไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน และที่มีรายได้อื่นที่ได้รับมากกว่า 1,000 บาทต่อเดือน (ค่าเฉลี่ย 3.4180 และ (ค่าเฉลี่ย 3.1491) ตามลำดับ)

ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความคิดเห็นของผู้สูงอายุเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน (ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.01)

5.6 องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ซึ่งประกอบด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การสำรวจความคิดเห็นของผู้สูงอายุที่ได้รับเบี้ยยังชีพจากองค์การบริหารส่วนตำบล และการสนทนากลุ่มเฉพาะโดยผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านรัฐประศาสนศาสตร์และด้านผู้สูงอายุ สามารถสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับคือ ปัจจัยการบริหารซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำ งบประมาณ บุคลากร และการประชาสัมพันธ์ จะส่งผลทำให้ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุมีความสำเร็จ ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือประสานงานกันเพื่อทำให้การบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีความเป็นภาวะผู้นำที่ดี การจัดสรรงบประมาณในการดำเนินการในกิจกรรมต่างๆ ต้องมีความเหมาะสมเพื่อให้สามารถปฏิบัติงานได้จริง การสรรหา การคัดเลือก และการพัฒนาบุคลากรที่ปฏิบัติงานจะต้องทำอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และการประชาสัมพันธ์ต้องกระทำอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง เพื่อให้ผู้สูงอายุได้รับทราบข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันและเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างทั่วถึง

6. การอภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้คือ

6.1 จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบล รวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน (ด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 16 ข้อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก จำนวน 14 ข้อ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ ข้อ 7. อบรม ฝึกอบรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และ ข้อ 8. อบรม ฝึกอบรมที่เหมาะสมในการบริการด้านสุขภาพและอนามัยของผู้สูงอายุ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าองค์การบริหารส่วนตำบล มีงบประมาณในการดำเนินงานโดยทั่วไปอย่างจำกัด แต่มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานต่างๆ อยู่เป็นจำนวนมาก จึงไม่สามารถจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอต่อการส่งเสริมอาชีพแก่ผู้สูงอายุ รวมทั้งการบริการทางด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาลแก่ผู้สูงอายุ

6.2 จากความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน ตำบล พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหาร

จัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน (ด้านสุขภาพและการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน) มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหมด 24 ข้อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 22 ข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์การบริหารส่วนตำบล มีภาระหน้าที่ความรับผิดชอบอยู่เป็นจำนวนมาก แต่มีงบประมาณและบุคลากรในการดำเนินงานจำกัด จึงทำให้ผลการบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ รวมทั้งผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการของผู้สูงอายุยังไม่ได้ผลดีเท่าที่ควร

6.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามสถานภาพสมรส พบว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน แตกต่างกัน โดยที่ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเป็นสมรส มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเป็นโสด และที่มีสถานภาพสมรสเป็นหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุที่มีสถานภาพสมรสเป็นสมรสซึ่งมีภาระหน้าที่ทางครอบครัวที่ต้องดูแล มีความเห็นว่าการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับมีความเพียงพอในระดับหนึ่ง ส่วนผู้สูงอายุที่เป็นโสดและที่เป็นหม้าย/หย่า/แยกกันอยู่ไม่ต้องมีภาระหน้าที่ทางครอบครัวต้องรับผิดชอบมากนัก จึงมีความต้องการเรื่องอื่นมาก การให้บริการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ได้รับจึงยังไม่พอเพียง

ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำแนกตามรายได้อื่นที่ได้รับ พบว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นที่ได้รับต่อเดือนแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน แตกต่างกัน โดยที่ผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้อื่นที่ได้รับต่อเดือน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้าน มีความเหมาะสมมากกว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นที่ได้รับไม่เกิน 1,000 บาทต่อเดือน และผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นที่ได้รับมากกว่า 1,000 บาทต่อเดือน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้สูงอายุที่มีรายได้อื่นมากกว่า สามารถอาศัยรายได้อื่นที่ได้รับสำหรับการใช้จ่ายในการดำเนินชีวิตประจำวันของตนเอง จึงทำให้มองเห็นว่าการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความสำคัญต่อตนเองนัก ซึ่งแตกต่างจากผู้สูงอายุที่ไม่มีรายได้อื่นที่ได้รับ ยังคงต้องอาศัยการบริการจากองค์กรปกครองส่วน

ท้องถิ่นอยู่ จึงทำให้มองเห็นว่าการให้บริการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความสำคัญต่อตนเองอยู่

6.4 จากการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน (ด้านภาวะผู้นำ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านการประชาสัมพันธ์) มีความสัมพันธ์ทางบวกกับความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทุกด้านและรายด้านทุกด้าน (ด้านสุขภาพ และการรักษาพยาบาล ด้านรายได้ ด้านที่พักอาศัย ด้านนันทนาการ ด้านความมั่นคงทางสังคม ครอบครัว ผู้ดูแลและการคุ้มครอง และด้านการสร้างบริการและเครือข่ายการเกื้อหนุน) ทั้งนี้จะเห็นได้ว่าปัจจัยการบริหารจะส่งผลทางบวกต่อการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กล่าวคือ ถ้าหากปัจจัยการบริหารมีเพียงพอและมีความเหมาะสมมากขึ้น จะส่งผลทำให้ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุดีขึ้น ผลการวิจัยที่ได้แสดงให้เห็นว่า แม้ว่าปัจจัยการบริหารจะมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก แต่ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุยังคงอยู่ในระดับปานกลาง แสดงว่าการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังคงอยู่ในระดับที่ยังไม่น่าพอใจ ดังนั้นถ้าหากปรับปรุงและส่งเสริมปัจจัยการบริหารให้ดีขึ้นกว่านี้ จะทำให้ผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นดีขึ้นตามไปด้วย

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 จากความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการเป็นรายข้อ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ คือ อบต. มีงบประมาณที่เหมาะสมในการส่งเสริมอาชีพเกี่ยวกับผู้สูงอายุ และ อบต. มีงบประมาณที่เหมาะสมในการบริการด้านสุขภาพและอนามัยของผู้สูงอายุ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงควรจัดหาและได้รับการจัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับงานสวัสดิการของผู้สูงอายุให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถนำมาดำเนินงานเกี่ยวกับงานสวัสดิการผู้สูงอายุอย่างทั่วถึงในทุกกิจกรรมของงานสวัสดิการผู้สูงอายุ

7.2 จากความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุที่ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นเกี่ยวกับผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้งหมด 24 ข้อ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 22 ข้อ แสดงว่าผลการบริหารจัดการงานสวัสดิการผู้สูงอายุ ยังไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้สูงอายุโดยทั่วไปได้ ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงควรมีการปรับปรุงการบริหารงานด้านนี้

ใหม่ โดยกำหนดแผนงานและกิจกรรมที่จะเอื้ออำนวยต่อการให้บริการงานสวัสดิการผู้สูงอายุได้ผลดียิ่งขึ้น

References

- Department of Local Government Promotion, Ministry of Interior, (2005). *Elderly Welfare Standard (in Thai)*. Bangkok: Thailand Agricultural Cooperative Conglomeration, Ltd.
- Boonton Dockthaisong, (2008). *Organizational Management (in Thai)*. Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Elderly Act, B.E. (2003). *The Government Gazette*, No. 120 (in Thai), 31 August B.E. 2003.
- Information Technology and Communication Center, (2014). *Thailand Elderly Population; Present and Future (in Thai)*. Bangkok; Office of the Permanent Secretariat, Ministry of Social Development and Human Security.
- National Statistical Office, (2014). Survey of Elderly Population in Thailand, B.E. 2557 (in Thai). Bangkok, Thailand.
- Bryman, Alan, (2012). *Social Research Methods*. 4th ed. New York: Oxford University Press Inc.
- Curtis, Bruce and Cate Curtis, (2011). *Social Research: A Practical Introduction*. Los Angeles: SAGE Publication Ltd.
- Day, Christine L. and Susan E. Howell, (2000, August). Complexity of Gender Gap, *The Journal of Politics*, 6(2),858-874.
- DuBrin, Andrew J. and R. Duane Ireland, (1993) *Management and Organization*. College Division, South-Western Pub. Co.
- Kerzer, Harold, (2001). *Strategic Planning for Project Management using a Project Management Maturity Model*. New York: Wiley
- Titmuss, Richard M. (1974). *Social Policy, An Introduction*. New York: Pantheon Press.